

Леся Дорош

Національний університет «Львівська політехніка»

НОВІТНИЙ ПРІОРИТЕТ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ ТА США: СОЮЗНІ ВІДНОСИНИ

© Дорош Л., 2015

Розглянуто специфіку, передумови та наслідки надання Україні статусу «основного союзника США поза НАТО». Стверджено, що низькі шанси на отримання Україною плану набуття членства в НАТО остаточно не позбавляють нашу державу можливості налагодження тіснішої та активнішої військової співпраці зі США. Зіставлено переваги та недоліки союзних відносин у такому форматі. Доведена необхідність всебічного вивчення нового етапу розвитку систем колективної безпеки планети та нових векторів відносин України зі США, державами Західної Європи та Росією.

Ключові слова: основний союзник США поза НАТО, колективна безпека, національна безпека, НАТО, Україна.

Lesya Dorosh

A NEW PRIORITY OF COOPERATION BETWEEN UKRAINE AND USA: THE ALLIED RELATIONS

© Dorosh Lesya, 2015

The specifics, conditions and consequences of recognizing Ukraine «as the major USA Non-NATO Ally» is considered. It is stated that a little chance of getting by Ukraine a plan to be a member of NATO does not completely deprive our country the possibility of establishing more tight and active military cooperation with the United States of America. The advantages and disadvantages of allied relations in such a format are correlated. It has been found that the possibility for Ukraine to obtain the status of «major Non-NATO Ally» appeared, when there was brought into the draft the law № 2277 «Russian Aggression Prevention Act 2014» that foresaw the strengthening of cooperation within NATO, a new sanction against Russia, an extra help for Eastern Europe and supporting of Russian opposition. Its key point was to give Ukraine, Moldova and Georgia the official status of «major Non-NATO Ally». At the end of 2014, the president of USA B. Obama signed a bill that had been accepted by the US House of Representatives № H.R.5859 «To impose sanctions with respect to the Russian Federation, to provide additional assistance to Ukraine, and for other purpose» in which there was not any information about giving Ukraine status mentioned above, taking into account the fact that it is the prerogative of the administration of US President only. At the same time, the document emphasizes on the military support of Ukraine, including providing with the defensive weaponry and assistance in solving the energy issues. It has been stated about the lack of a single point of view among political and administrative elite of USA about allied status of Ukraine. In January 2015 the official status of Ukraine as a major Non-NATO Ally of the United States of America is not provided, however, it had been guaranteed a broad support for our country, especially in the military and energetics fields.

Key words: major Non-NATO Ally, collective security, national security, NATO, Ukraine.

Війна на сході України є «викликом» (у розумінні А. Тойнбі), який, для адекватної відповіді на нього, вимагає передусім трансформації політичної системи суспільства загалом і, зокрема, реакції на загрози сепаратизму та тероризму, збройної агресії «східного сусіда» та інформаційного тиску в умовах геополітичних змін планетарного характеру, які проявляються у перегляді полюсів впливу, перегрупуванні центрів сили на планеті. Такий стан речей викликає потребу самовизначення України у глобальній політичній системі, яка потребує пошуку союзників, що здатні зафіксувати її нове місце у цій системі. Одними із таких союзників є держави, що входять до системи колективної безпеки в рамках НАТО.

Окремі вітчизняні та зарубіжні аналітики стверджують, що російська агресія щодо України є ціннісною агресією щодо культурної підсистеми українського суспільства, і відтак протистоянням двох різних цивілізаційних вимірів. Отож, збереження цілісності українського суспільства як системи та цінностей, які поширюються нашою державою, можливе лише у приєднанні до «міжнародного співтовариства» – блоку держав Заходу, й формування ціннісної, економічної та військово-політичної трансатлантичної єдності зі США. Такий зв'язок, окрім того, може допомогти нашому суспільству і державі стати серйозним політичним гравцем на регіональній (європейській) арені, з огляду на її економічні та військові показники сили, що врешті перетворять її з об'єкта геополітичних міжнародних відносин, на їх суб'єкта або, принаймні, на суб'єкта регіональної міжнародної підсистем [5].

На нашу думку, особливо важливу роль у підтримці згаданої спроби зовнішньополітичної трансформації, як однієї із форм відповіді українського суспільства на безпекові виклики, відіграють Сполучені Штати Америки, керівництво яких однозначно висловило моральну і політичну підтримку Україні. Останню засвідчує не лише принципова позиція керівництва США щодо збиття літака Малайзійських авіаліній, але й перспектива надання нашій державі статусу «союзника США» без вступу до НАТО, що є безпрецедентною ситуацією, оскільки стосунки США та України з багатьох причин де-факто не мали стратегічного характеру. Відтак сьогодні у контексті вирішення базової внутрішньої проблеми – безпеки та виживання – **актуалізуються** дослідження передумов становлення союзних відносин двох держав, їх можливих наслідків, переваг та недоліків цих стосунків для обох держав тощо, як і концептуальних прогнозів вірогідності/невірогідності вступу України до НАТО за означених умов.

Аналіз джерельної бази цього дослідження засвідчує особливу нагальність концептуальних і парадигмальних аналітичних робіт, які б замінили наукові, публіцистичні та довідково-оглядові публікації попередніх років, що миттєво втратили актуальність. Дослідники у таких новітніх працях повинні комплексно аналізувати усі основні напрями української зовнішньої політики через призму виживання української державності та суспільства. Це мають бути як дослідницькі розробки, у яких детально аналізуватиметься сучасний стан співпраці України із інтеграційними структурами (НАТО, ЄС, Радою Європи), окремими державами, питання участі України у європейській системі безпеки, так і навчальні підручники та посібники, через які відбуватиметься популяризація цих даних і політична соціалізація українських громадян. Особливо важливими у цій канві є дослідження можливостей і меж подальшої співпраці України з Росією та іншими членами СНД в умовах їх нового ставлення до України.

Існує чимало аналітичних та дослідницьких робіт, що розглядають двосторонні відносини України з державами Західної Європи та США (автори В. Галик [2], Л. Чекаленко [16] та ін.), враховуючи надзвичайну вагу останніх під час формування та реалізації українського зовнішньополітичного курсу. В окрему групу виділяють роботи, що стосуються історії, сучасного стану та перспектив відносин України з НАТО, у яких, зокрема, висвітлюються проблеми розширення Альянсу, місце України у цьому процесі, його наслідки. При цьому потрібно відзначити донедавна надзвичайно широкий спектр оцінок вірогідності вступу України до НАТО – від однозначно позитивних до вкрай негативних як з боку науковців, так і політичних оглядачів та політиків. Враховуючи ж факт агресії (збройної, психологічної, інформаційної) Росії та її допомоги сепаратистам на сході і півдні України, ідея вступу України до західних військово-політичних альянсів, які б зафіксували Україну у міжнародному співтоваристві, отримує щоразу більше

позитивних відгуків у вітчизняному науковому середовищі. Схожу тенденцію можна прослідкувати й щодо необхідності та способів обґрунтування подальших відносин України та США, особливо, у контексті можливості здобуття нашою державою статусу «союзника США поза НАТО». Однак детальних досліджень такого розвитку подій, аналізу варіантів «розкладу сил» на Європейському континенті наразі недостатньо. Загалом переважають описові та оцінкові наукові та публіцистичні аналітичні роботи. Зокрема, слід згадати детальний опис позитивів та негативів згаданого статусу, здійснений вітчизняними та російськими публіцистами і оглядачами П. Шукліновим [17], М. Саморуковим [9], Т. Паньом [8], С. Форостовцем [13] та ін.

Мета роботи – з'ясувати специфіку союзних відносин, які практикуються у зовнішній політиці США з державами, що не є членами НАТО, дослідити передумови та наслідки становлення союзних відносин між Україною та США.

Трактуючи історію людства як послідовну еволюцію рівнів інтеграції – від вкрай дрібних форм людської спільності до великих і навіть глобальних мегаформ, від ізольованості – до більшої взаємозалежності та залученості у планетарні процеси, більшість теоретиків міжнародних відносин особливу увагу приділяють аналізу сутності міжнародного співробітництва та його основних форм. Серед іншого, такі відносини у міжнародному середовищі трактують як спрямованість на пошук їх суб'єктами спільних інтересів, уникнення кризових, зокрема, силових форм взаємодії їх учасників [14].

Особливої ваги міжнародне співробітництво набуває у світлі необхідності пошуку адекватних та ефективних форм врегулювання конфліктів нового покоління, породжених останньою хвилею глобалізації. У цьому контексті співробітництво у конфлікті постає корпоративною стратегією поведінки опонентів, яка полягає в їх орієнтації на спільний пошук рішення, що задовольняє інтереси усіх його сторін. При цьому формуються не тільки механізми зняття конфліктних суперечностей, але й досягнення загальної взаємної вигоди [1, С. 164].

У цій роботі розглянемо специфіку гіпотетичних союзних відносин України та США, особливо у світлі вкрай неоднозначних дискусій щодо імовірності подання нашою державою заявки на вступ до альянсу НАТО. Ці дискусії тривають і серед українського політикуму, і серед російської та західної еліт. Невизначеність перспектив долучення України до альянсу передусім пов'язана з невизначеністю статусу півострова Крим, який окупований Росією. За таких обставин НАТО, де-юре залишивши «відкритими двері» для України, де-факто не надає нашій державі плану набуття членства, не кажучи вже про пропозицію про повноцінний вступ через наявність в останньої територіальних суперечок із ядерною державою (РФ). Це зумовлює відсутність сподівань на вступ України до альянсу у найближчій перспективі у пронатівськи налаштованої частини української політичної еліти. У цих умовах йдеться лише про можливість інтенсифікації двостороннього співробітництва, часткову підтримку України з боку Альянсу, зокрема щодо широкомасштабного реформування різних сфер її життя, зокрема оборонного та безпекового секторів.

Вузкість перспектив вступу нашої держави до НАТО утім не позбавляє її можливості налагодження тісніших стосунків з іншими глобальними потугами. Насамперед йдеться про активну військову співпрацю із США, аж до можливості відкриття (у рамках, визначених Конституцією) американських баз на території України. У США для позначення такої співпраці застосовують термін «основний союзник США поза НАТО».

Можливість отримання такого статусу Україною виникла у травні 2014 р., коли, враховуючи тривалість та інтенсивність бойових дій на Донбасі, 26 американських сенаторів-республіканців внесли на розгляд Сенату законопроект №2277 «Акт про попередження російської агресії» (Russian Aggression Prevention Act 2014) [4; 19], обґрунтовуючи план «порятунку планети» від російської загрози [9]. Цей план передбачає, окрім того, посилення співробітництва всередині НАТО, нові санкції проти Росії, додаткову допомогу державам Східної Європи, підтримку російської опозиції. Головним же його пунктом має бути надання Україні, Молдові та Грузії офіційного статусу «основних союзників США поза НАТО», за умови, що ці держави збережуть прихильність до демократичних принципів та захисту прав і свобод людини [8].

Очолує групу ініціаторів законопроекту республіканець Б. Коркер. Один із авторів законопроекту – республіканець від штату Пенсільванія Дж. Герлак заявив, що «...докази, надані американською і українською розвідками, не залишають сумнівів, що сепаратисти і наймані головорізи, озброєні високотехнологічною російською зброєю, несуть хаос і нестабільність. Двопартійний законопроект, який ми сьогодні внесли на розгляд, є черговим важливим кроком, який доводить наміри США допомогти нашим українським союзникам у справі становлення України як повноцінної демократичної держави» [12]. Цей Акт активно лобіює і відомий американський сенатор, экс-кандидат у Президенти США Дж. МакКейн, який, зокрема, зазначив, що причиною внесення цього закону стало те, що «...реакція США та Європи на російську агресію в Україні не дає результатів. Наша бездіяльність посилила апетити Путіна. Слабка реакція стимулює нову агресію» [17].

Статус союзника США поза НАТО (англ. Major Non-NATO Ally, або MNNA), законодавчо визначений у 1989 р. наприкінці «холодної війни», з метою налагодження тіснішої стратегічної та військової співпраці з потенційними союзниками за межами Пн. Атлантики, з державами, які не є членами НАТО. Подібний статус у двосторонніх відносинах визначає пріоритетність розвитку відносин США з цими державами, зокрема можливої участі у спільних оборонних ініціативах, контртерористичних заходах, програмах військової підготовки, космічних проектах, проведенні спільних досліджень військово-технологічного характеру, постачанні та закупівлі обмежених видів озброєння (наприклад, протитанкового), надлишкового військового обладнання та військових засобів тощо [7].

При цьому жодних формальних зобов'язань перед цими державами США на себе не беруть. Відтак цей статус зводиться до надання виконавчій владі США можливостей постачати таким «союзникам» зброю, військові технології (зокрема, у лізинг) і спеціалістів, займатись іншою військовою співпрацею у спрощеному порядку, не беручи до уваги більшість законодавчих обмежень щодо американського військового експорту. Окрім того, компанії держави-союзниці отримують право брати участь у тендерах на обслуговування армії США за кордоном. Також там можуть з'явитись американські воєнні бази та військові мобілізаційні запаси США [9; 11].

До того ж держава-союзник, окрім пропонованого статусу, не отримує жодних гарантій допомоги та захисту. Попри це такий статус не є формальністю, а чітко зафіксованим положенням американського законодавства. Зрештою, за 25 років існування цієї норми такий статус отримали лише 15 держав. Серед них окремо потрібно виділити ті, які за географічним критерієм не вписуються у рамки НАТО. Йдеться про Республіку Корея, Єгипет, Японію, Австралію, Ізраїль (1989), Йорданію (1996), Нову Зеландію (1997), Аргентину (1998), Таїланд, Філіппіни (2003), Марокко (2004). З них, на думку аналітиків, Єгипет та Йорданія отримали такий поважний статус та військову допомогу за визнання Ізраїлю та загальну лояльність до США. В окремих випадках, з огляду на тимчасову доцільність, такий статус отримали Бахрейн (2002) та Кувейт (2004) (під час останньої військової операції в Іраці), Пакистан (2004) (коли США воювали в Афганістані), Афганістан (2012) (з огляду на закінчення військової операції та виведення військ США).

21 липня 2014 р. Президент України П. Порошенко підтвердив, що є підстави звернутися до Конгресу США з проханням про надання Україні статусу «союзника поза блоком НАТО» [7]. Отож, запропонований конгресменами акт передбачає таке: окрім згаданого статуту союзника, Україні надасться технічна допомога США у сфері безпеки на суму 100 млн. дол. США у 2014 р. Загалом акт розписує окремі фінансові процедури на період з 2014 по 2017 рр. [17].

Акт також передбачає надання Україні окремих даних розвідки США та іншої інформації, що може попередити провокації з російського боку. Також правовий акт дає змогу розширити можливості для співробітництва між Україною та США у військовій сфері (навчання, консультації, виникає тісна кооперація у сфері ВПК і можливість для України отримувати від США озброєння і спецтехніку, яка не призначена для експорту або отримання якої ускладнено законодавством США для «третіх» країн) [17].

Важливо, що цей акт має зафіксувати факт анексії РФ української території та закликає посилити санкції проти неї за агресію проти України. Окрім того, автори законопроекту закликають

уряд США посилити співпрацю з союзниками по НАТО, кооперацію з членами ЄС. Важливо, що цей акт передбачає й енергетичну підтримку ЄС з боку США через постачання енергоносіїв як інструменту боротьби з впливом Газпрому в Європі. Наголошується й на необхідності зростання ролі вільних ЗМІ у суспільствах колишнього СРСР та збільшенні підтримки демократичних інститутів у РФ. Документ передбачає, що у разі продовження агресії РФ, США відмовляться від переговорів з Москвою щодо скорочення ядерних сил [17].

До переваг України від прийняття такого акта та відповідно отримання нею нового статусу аналітики зараховують отримання значної моральної та матеріальної підтримки у захисті проти агресії РФ, а у подальшому – перспективу для України стати повноцінним членом НАТО (за умови зміни законодавства, що закріплює позаблоковий статус України). Така ситуація передбачає налагодження нової військової співпраці з членами НАТО, модернізацію військово-промислового комплексу (ВПК) України, що загалом не тільки посилить обороноздатність нашої держави, а й відкріє нові ринки збуту для української військової продукції. Військова співпраця з НАТО може істотно збільшити надходження до Державного бюджету України, створить додаткові робочі місця тощо. Однак головною перевагою потрібно вважати появу військово-технічних гарантій захисту державного суверенітету України, що матиме наслідком зменшення загрози ескалації озброєної військової агресії з боку Росії [18].

Про переваги цього акта стверджують й українські політики. Зокрема, колишній народний депутат Р. Зварич, який займається питаннями законодавчих ініціатив Президента П. Порошенка, зазначає, що Україна сьогодні потребує конкретної міжнародної допомоги, і у цій ситуації статус союзника поза НАТО є одним із найефективніших рішень США, яке може допомогти Україні [17]. З українського боку активно лобіюють встановлення військового партнерства зі США заступник глави Адміністрації Президента В. Чалий, який стверджує, що надання Україні спеціального статусу, посилить її національну безпеку [15], і экс-президент України Л. Кучма, який вважає Сполучені Штати найнадійнішим союзником України. Остання теза особливо важлива, враховуючи те, що саме Л. Кучма у 1994–2004 рр. реалізовував багатовекторний зовнішньополітичний курс, орієнтуючись одночасно і на Захід, і на Росію [6].

До недоліків такого статусу потрібно зарахувати те, що він не дає Україні жодних гарантій захисту на випадок ескалації конфлікту нашої держави з РФ. Так, на думку аналітиків, сучасна військова доктрина адміністрації президента Б. Обама полягає у незастосуванні військ США для вирішення закордонних конфліктів. Навпаки, його адміністрація свої війська виводить із зон конфліктів. Зокрема, пропонує фінансову та воєнну підтримку своїм основним союзникам, щоб вони могли самі себе захистити [10]. Водночас навіть за такої підтримки економіки України прослідковуються негативні тенденції у разі здійснення модернізації ВПК, необхідної для реалізації співпраці: остання викличе значні економічні труднощі. Зрештою, на думку аналітиків, Україна ще тривалий час залишатиметься на роздоріжжі національних інтересів двох глобальних потуг – США та Росії, а тому подальший розвиток ситуації у ній та навколо неї значною мірою залежатиме від розвитку відносин Москви та Заходу [9]. Так, за умови налагодження стосунків двох наддержав здобутий союзницький зі США статус України може стати лише формальністю. У протилежному ж випадку Україна може перетворитись у європейський аналог Південної Кореї з тисячами американських солдат та сотнею американських баз на її території. Зрештою, існують гіпотези про те, що зростання військової підтримки США державам Східної Європи, яке гарантується їх новим законопроектом, дає змогу сформувати власну геополітичну ось в Європі – від Балкан до Кавказу [10].

З іншого боку, пропонуються ймовірно вигідні для США проекти створення нового військово-політичного альянсу із політичним центром у Варшаві, сформованого на основі формально існуючої Вишеградської четвірки, за участі України та Румунії. Такий союз створив би «третю силу» між Старою (Західною) Європою та Росією (подібний проект після Першої світової війни намагався реалізувати польський лідер Юзеф Пілсудський). Перевагою такого союзу є передусім розширення економічної допомоги: кредитування українського ВПК, передача українським оборонним підприємствам інноваційних розробок, дотації для ЗСУ, аналогічні тим, що

отримують зараз Ізраїль чи Туреччина [13]. У разі ескалації конфлікту в регіоні така допомога східноєвропейським країнам з боку США матиме визначальне значення.

Складність та тривалість прийняття законопроекту № 2277 засвідчує існування сумнівів у політичній та управлінській еліті США щодо союзницького статусу України. Активність української діаспори сприяла ухваленню 11 грудня 2014 р. Сенатом США ще одного законопроекту № S.2828, що отримав назву «Закон про підтримку свободи України 2014» («Ukraine Freedom Support Act of 2014») [21], авторства сенатора Р. Менендеса, у якому також Україна визнавалася союзником США поза НАТО, розширювався перелік санкцій проти РФ. Документом передбачено надання військової, оборонної, енергетичної допомоги Україні та допомоги внутрішньо-переміщеним особам.

Вже 12 грудня 2014 р. Палата Представників США прийняла власний варіант згаданого законопроекту (№ H.R.5859 «Про введення санкцій проти Російської Федерації з метою забезпечення додаткової допомоги Україні, а також для інших цілей» (To impose sanctions with respect to the Russian Federation, to provide additional assistance to Ukraine, and for other purposes) [20]. 18 грудня 2014 р. саме цей законопроект підписав Президент США Б. Обама. У документі вже не йдеться про надання Україні статусу «союзника США поза НАТО», враховуючи, що це є прерогативою виключно адміністрації Президента США. Водночас наголошується на виділенні 350 млн. дол. США на військову підтримку України, зокрема у вигляді постачання оборонного озброєння, а також передбачається допомога у вирішенні енергетичного питання, у тому числі постачання палива, відновлення інфраструктури у сфері енергетики, зниження залежності України від імпорту енергоносіїв. На реалізацію цих заходів дозволено витратити 50 млн дол. Отож, сьогодні не йдеться про надання формального статусу Україні як союзниці США поза НАТО, до того ж гарантується широка підтримка нашої державі, особливо у військовій та оборонній сферах.

Один із творців концепції європейського єднання Ж. Моне стверджував, що атлантична єдність є надважливою, адже Європа і Америка «не можуть ігнорувати проблеми одна одної та потрібні одна одній у їх вирішенні» [5]. Сьогоднішня ситуація на сході України засвідчує формування нових геополітичних реалій у євроатлантичному регіоні. Враховуючи вірогідність посилення конфронтації двох ядерних держав – США та Росії та їх сателітів, слід розуміти, що розширений пошук союзників цими сторонами є свідченням можливості появи нових трансатлантичних військово-політичних альянсів, до оновленого складу яких ймовірно увійде й Україна, перетворившись на впливового геополітичного гравця. Отже, до уваги необхідно брати нові геополітичні стратегії провідних міжнародних акторів (насамперед, США), що, зокрема, проявляються у таких ініціативах, як надання/ненадання Україні статусу «союзника поза НАТО». На увагу заслуговує й нова стратегія НАТО, її положення та суперечності, що були детально обговорені на саміті НАТО в Уельсі у вересні 2014 р. Відсутність однозначної позиції серед політичної та управлінської еліти США щодо союзницького статусу України посилює **перспективність** подальшого детального дослідження нових етапів формування систем колективної безпеки як у трансатлантичному, так і у азійському регіонах. Окрім того, перспективними потрібно вважати дослідження нових векторів відносин України з США, державами Західної Європи та Росією.

1. Вершинина М. Особенности межгосударственного сотрудничества в сфере урегулирования конфликтов на постсоветском пространстве / М. Вершинина // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 18. «Социология и политология». – 2007. – №1. – С. 164–167. 2. Галик В. М. Україна в Європі та світі: навч. посіб. / В. Галик; відп. за вип. Л. В. Тимошенко. – К.: Знання, 2013. – 364 с. 3. Жинкина Н. Ю. Стабильность международных отношений как фактор национальной безопасности / Н. Ю. Жинкина // США: экономика, политика, идеология. – 1993. – №3. – С. 13–22. 4. Закон США (BILL) № 2277 «Акт о предотвращении агрессии со стороны России 2014» (Russian Aggression Prevention Act of 2014) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.k-z.com.ua/za-rubezhom/31441-zakon-ssha-bill-2277-akt-o-predotvrashchenii-agressii-so-storony-rossii-2014-russian-aggression-prevention-act-of-2014>. 5. Корбут А. Трансатлантичне презавантаження [Електронний ресурс] / А. Корбут,

- О. Ворожбит. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/World/113189>. 6. Кучма назвав США найнадійшим союзником України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dt.ua/POLITICS/kuchmanazvav-ssha-naynadiynishim-soyuznikom-ukrayini-145867_.html. 7. Основний союзник поза НАТО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Основний_союзник_поза_НАТО. 8. Паньо Т. Україна офіційний союзник США. Що це означає? [Електронний ресурс] / Т. Паньо. – Режим доступу: http://espreso.tv/article/2014/07/17/scho_dast_ukrayini_status_soyuznyka_bez_chlenstva. 9. Саморуков М. Что даст Украине официальный статус союзника США вне НАТО [Електронний ресурс] / Максим Саморуков. – Режим доступу: http://slon.ru/world/chto_dast_ukraine_ofitsialnyu_status_soyuznika_ssha_vne_nato-1136330.xhtml. 10. Статус союзника США вне НАТО. Новые возможности и старые проблемы [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.facenews.ua/articles/2014/242228/>. 11. США предоставят Украине помощь для укрепления границы с Россией [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zn.ua/UKRAINE/ssha-predostavyat-ukraine-pomosch-dlya-ukrepleniya-granicy-s-rossiye-150081_.html. 12. У Конгресі США закликали визнати Україну військовим союзником [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.comments.ua/world/237363-u-kongresi-ssha-zaklikali-viznati.html>. 13. Форостовець С. Обама не проти перетворити Київ на Гельсінкі / Стас Форостовець [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ua.comments.ua/politics/233676-obama-ne-proti-peretvoriti-kiiv-na.html>. 14. Цыганков П. А. Межгосударственное сотрудничество: возможности социологического подхода / П. А. Цыганков, А. П. Цыганков // *Общественные науки и современность*. – 1999. – №1. – С. 131–142. 15. Чалый В. Предоставление статуса главного союзника США вне блока НАТО позволит усилить национальную безопасность Украины [Електронний ресурс] / В. Чалый. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/ru/news/30862.html>. 16. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України: підруч. для студ. ВНЗ / Л. Д. Чекаленко. – К.: Либідь, 2006. – 710 с. 17. Шуклинов П. Статус союзника. Чем может помочь Украине новый акт Конгресса США? [Електронний ресурс] / Петр Шуклинов. – Режим доступу: http://news.liga.net/articles/politics/2564180-status_soyuznika_chem_mozhet_pomoch_ukraine_novyy_akt_kongressa_ssha.htm. 18. Шулина Ю. Украина главный военный союзник США вне НАТО. Это супер! [Електронний ресурс] / Ю. Шулина. – Режим доступу: <http://uainfo.org/yandex/365516-ukraina-glavnyu-voennyy-soyuznik-ssha-vne-nato-eto-super.html>. 19. Russian Aggression Prevention Act of 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://beta.congress.gov/bill/113th-congress/senate-bill/2277/text>. 20. To impose sanctions with respect to the Russian Federation, to provide additional assistance to Ukraine, and for other purposes [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.govtrack.us/congress/bills/113/hr5859>. 21. Ukraine Freedom Support Act of 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.congress.gov/bill/113th-congress/senate-bill/2828>.